Çocukluk Çağı Travmaları, Savaşlar ve Dissosiyasyonun Psikotarihsel Anamnezi

Erdinç Öztürk
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Özet
Psikotarih, kuşaklararası travma geçişi, kuşaklararası patoloji aktarımı, disfonksiyonel nesiller, çocukluk çağı travmaları, çocuk yetiştirme stilleri, çocukluğun psikotoplumsal algıları, toplumsal dissosiyasyon, savaşlar ve liderler üzerinde araştırmalar yapan bilim dalı olarak tanımlamaktadır. Psikotarih, travmatik yaşantılar ve dissosiyatif reaksiyonlar kadar adeta unutulmak istenen bir kabusa dönüşmüş olan çocuk istismarının da hem ihmal edilmiş gerçek tarihi hem de acı bir serüvenidir. Psikotravmatoloji ile oldukça yakın fonksiyon geçişleri olan psikotarih, empati kesintililerileriyle eşlenik bir yönelimde varlanış gösteren ve yanlış çocuk yetiştirme stilleriyle beslenen bireysel ve toplumsal travmalar ile şiddet olaylarının tarihsel analizidir. Psikotarihin ana çalışmalarının önemli bir bölümünün çocukluk tarihi yazımı üzerine odaklanması, çocukluk çağı travmaları kadar şiddet odaklı yanlış çocuk yetiştirme stillerinin de psikotoplumsal açıdan net bir şekilde tanımlanmasını ve fark edilmesini sağlamıştır.Psikotarih bir başka ifadeyle “dün” ya da “tarih” dediğimiz bütün travmatik çocukların kolektif bir anamnezi ve dissosiyatif öyküsüdür. Kuşaklararası bir geçiş gösteren bu kolektif anamnez ve dissosiyatif öykünün psikotoplumsal “dissoanalizi”, günümüzde var olan şiddeti, terörizmi ve savaşları hatta psikopatolojiyi ve daha da önemlisi hala neden çocuklarımıza şiddet odaklı yanlış çocuk yetiştirme stillerini uyguladığımızı ve böylelikle onları hala travmatize ve dissosiye ettiğimizi net olarak idrak edebilmemizi kolaylaştırmaktadır. Psikotarih, psikotravmatoloji, psikiyatri, klinik psikoloji, adli psikoloji, sosyoloji ve psikolojik danışmanlık başta olmak üzere bireysel ve toplumsal ruh sağlığı ile ilişkili çok sayıdaki disipline öncül bir rehberlik yapmaktadır.
Anahtar Kelimeler: Psikotarih; çocukluk çağı travmaları; dissosiyasyon; savaş; lider; psikotravmatoloji; kuşaklararası travma geçişi; kuşaklararası patoloji aktarımı; dissoanaliz

Psychohistorical Anamnesis of Childhood Traumas, Wars and Dissociation

Abstract
Psychohistory is defined as a branch of science that studies intergenerational transmission of trauma, intergenerational transmission of pathology, dysfunctional generations, childhood traumas, child-rearing styles, psychosocial perceptions of childhood, social dissociation, wars and leaders. Psychohistory is both the neglected actual history and the painful odyssey of child abuse, which has turned into a nightmare to be forgotten, as well as traumatic experiences and dissociative reactions.Psychohistory, which has very close function transitions with psychotraumatology, is the historical analysis of individual and social traumas and violence events that occur in an orientation conjugated with empathy interruptions and are nourished by negative child-rearing styles. The fact that a significant part of the main studies of psychohistory focuses on childhood historiography, has provided a clear psychosocial definition and recognition of violence-oriented negativechild-rearing styles as well as childhood traumas. In other words, psychohistory is a collective anamnesis and dissociative story of all traumatic children that we call the "past" or "history". This collective anamnesis and the psychosocial “dissoanalysis” of this dissociative story, which show an intergenerational transmission, enables us to clearly recognize the causes of the fact that we, as humans, still traumatize and dissociate our children by adopting negative child-rearing styles that are violence-oriented; as well as enabling us to comprehend the concepts of current violence, terrorism, wars and even psychopathology. Psychohistory provides preliminary guidance to many disciplines related to individual and social mental health, especially psychotraumatology, psychiatry, clinical psychology, forensic psychology, sociology and psychological counseling.
Keywords: Psychohistory; childhood traumas; dissociation; war; leader; psychotraumatology; intergenerational transmission of trauma; intergenerational transmission of pathology; dissoanalysis

Psikotarih: İnsanlığın Travmatik Tarihinin Psikotoplumsal Dissoanalizi ve Nötralizasyonu
Psikotarih, insanlığın travmatik geçmişi ile yakın ilişki dinamikleri olan bireysel ve toplumsal dissosiyatif reaksiyonlarındaki ya da yaşantılarındaki işaret ve semboller arasındaki entegratif bağları ve fonksiyon geçişlerini geniş zamanlı ve çözüm odaklı bir perspektifle yorumlamaktadır ki bu nedenle psikotarih, insanlığın travmatik tarihinin psikotoplumsal bir dissoana-

lizidir. Öztürk'e göre psikotarih, kuşaklararası travma geçişlerine ve kuşaklararası patoloji aktarımlarına karşı"çözüm odaklı stratejiler"geliştirebilmek adına yürütülen geniş zamanlı bir dissoanalizidir. Kronik, kümülatif ve kuşatıcı bireysel travmatik yaşam deneyimlerinin toplumsal bir zeminde varlanış gösteren "kitlesel bilinçdışı" dinamikleriyle karakterize olan toplumsal travmatik yaşam deneyimleri, "toplumsal dissosiyasyonu" yaratmaktadır. "Bireysel travma inkarları" ile mutlak gerçekliğin kümülatif bir yönelimde yok farz edilmesi, toplumsal bilinç kesintilerinin yaşantılanmasını olanaklı kılmaktadır. Bu olanaklı kılış süreci ise, bireyden topluma olan yönelimde genişleyen her türlü şiddet odağı karşısında histerik körlükleriyle seyirci konumuna geçen ve "onaylanma açlığı" güdüsüyle otorite figürleriyle ittifaka giren hatta onlara boyun eğerek sahte ve hedonistik ödüllerine kavuşmayı bekleyen "borderline kitleleri" yaratmaktadır (Öztürk, 2020a; 2020b).

Psikotoplumsal travmatik yaşam deneyimleri ancak ve ancak psikotarih ve psikotravmatoloji kuramları çerçevesinde Öztürk tarafından geliştirilen "dissoanaliz yöntemi" ile nötralize edilebilir. Travmatize bireylerin ve toplumların dissoanalizleri gerçekleştirilemediği sürece hiçbir ulus, şiddet odaklı borderline bileşenlerinden kurtulamaz hatta entegre olamaz. Dissoanalizin temel amacı gelişime açık ve entegratif bireyler ile toplumlar yaratmaktır. Dissoanaliz, bireysel ve toplumsal travmaların mümkün olan en kısa sürede hem sonlandırılması hem de tedavi edilmesi adına önleme stratejileri odaklı psikotoplumsal kuramların geliştirilmesi ve erken yaşta başlayan kronik çocukluk çağı travmaları ile en yakın ilişkiyi gösteren dissosiyatif bozukluklar konusunda psikotravmatoloji ve psikotarih perspektifli klinik temelli modern psikoterapi yöntemlerinin yapılandırılması ile bu bireysel ve toplumsal travmaların altında yatan temel dissosiyojenik bileşenlerin entegratif bir yönelimle nötralize edilmesidir. Bireysel ve toplumsal entegrasyonu sağlayan bu nötralizasyon süreci; dissoanalistlerin, psikotarihçilerin, psikotravmatologların ve travma psikoterapistlerinin öncülüğünde gerçekleştirilebilmektedir (Öztürk, 2020a).

Toplumların Travmatik Hafızası ve Dissosiyatif Reaksiyonları

Psikotarih, dünyanın bütün zamanlarındaki ve toplumlarındaki tarihsel olayların arka planlarında varlanış gösteren insan davranışlarının ve motivasyonlarının psikotoplumsal bir zeminde analiz edilmesi yoluyla hem "dünü" hem de "günümüzü" objektif bir şekilde kavrayabilmenin mümkün olabileceği gerçeğini savunmaktadır. Psikotarih, temel konularına dair araştırmalarını yaparken, tarihteki dominant ya da öne çıkan karakterlerin konuşmalarını, gazete haberlerini, karikatürleri, belgeleri, kişiler arasındaki mektup ve yazışmalar gibi bulundukları zamana ait kaynakları inceleyerek bu kaynakların içindeki "metaforları" ve tekrarlanan kelimeleri hatta "metonimileri" analiz ederek bilinçdışı duygu ve düşüncelere yönelik işaretleri ve anlamları aramaktadır. Psikotarihte bu işaret ve anlamlarda ebeveynlerin çocuk algıları, çocukluk çağı travmaları ve çocuk yetiştirme stilleri üzerine odaklanılır ve zamandizinsel bir eksende entegratif bilgiler verilir. Tarihte ne kadar eskiye gidilirse hem çocuk algısı ve çocuk yetiştirme stilleri o kadar primitifleşmekte hem de çocukluk çağı travmalarının sıklığı, şiddeti ve yoğunluğu artmaktadır. Öztürk ve deMause'a göre, şiddet odaklı negatif çocuk yetiştirme stilleriyle doğru orantılı olarak geçmişte çocukların, adeta günümüzdeki travma ile ilişkili dissosiyatif kimlik bozukluğu vakalarınınkine benzeyen disfonksiyonel ailelerde büyüdüklerini söylemek mümkündür (deMause, 1982, 2002; Öztürk, 2016, 2020a, 2020b).

Psikotarih, insanlığın varoluşundan günümüz uzamına kadar olan süreçte yetişkinlerin çocuk kavramına yaptığı atıfların ve verdiği önemin dönemden döneme değişiklik gösterdiğini net bir kesinlikle ifade etmektedir. Çocuk kavramına özellikle kız çocuklarına yapılan pozitif atıflar ve bu kavrama verilen önem, farklı zaman ve kültürlerde içinde yaşanılan toplumun gelişmişlik seviyesi ile doğru orantılı bir şekilde başkalaşım ya da farklılaşım göstermektedir. Görülen bu başkalaşım ya da farklılaşımlarda gerek insanların bireysel olarak yaşadıkları deneyimler gerekse bu bireylerden etkilenen toplumların yaşadığı deneyimler oldukça etkili olmaktadır (deMause, 1988; Öztürk, 2018, 2020a). Bu eksende psikotarih, dünyadaki bütün toplumların bir "travmatik hafızası" ve "dissosiyatif reaksiyonları" olarak fonksiyon görmektedir. Bireyden topluma olan uzamda her türlü şiddet olayının "lokomotif ajanı" olarak faaliyet gösteren bu kümülatif doğalı travmatik hafıza ve dissosiyatif reaksiyonlara, ancak ve ancak hem psikotravmatologların ve dissoanalistlerin geliştirdikleri terapötik yaklaşımlar hem de psikotarihçilerin yapılandırdığı önleme stratejileri ile etkin bir şekilde müdahale edilebilir (Öztürk, 2018; 2020a; 2020b).

Öztürk, müdahale ve tedavi edilemeyen bireysel travmaların kümülatif bir şekilde değişim göstererek toplumsal travmalara transforme olduğunu ifade etmektedir. Toplumsal travmalar ise kuşaklararası travma geçişi ve kuşaklararası patoloji aktarımını içerisinde barındırmaktadır. Kuşaklararası travma geçişinde disfonksiyonel aileler; görünürde normal aile dinamikleri ve şiddet odaklı yanlış çocuk yetiştirme stilleri ile etken bir ajan olarak işlev görmekte ve bu süreç de kuşaklararası patoloji aktarımına yol açmaktadır. Bu kuşaklararası patoloji aktarımının etken ajanı ise; çocukluk çağı travmalarını da içerisinde hapseden şiddet odaklı ve tutarsız yanlış çocuk yetiştirme stilleridir. Psikotarih açısından çocuk yetiştirme stilleri, oldukça yavaş bir hızla hem değişmekte hem de gelişmekte olup büyük oranda birbirlerine identik çocuk yetiştirme stillerine sahip ardışık kuşaklarda benzer psikopatolojiler ve yakın oranlarda çocukluk çağı travmaları görülmektedir. Bu süreç ise, "kuşaklararası patoloji aktarımı" ile "kuşaklararası travma geçişi"nin ta kendisidir (Öztürk, 2016; 2020a; 2020b).

Psikotarih: Çocukluğun Travmatik ve Dissosiyatif Hüzünlü Bir Serüveni

Psikotarih çalışmalarında ne kadar geçmişe gidilirse çocukluğun tarihinin o kadar hüzünlü, travmatik ve dissosiyojenik olduğu net olarak görülmektedir (deMause, 1988; Öztürk, 2020a, 2020b). Psikotarih; psikotravmatoloji, psikiyatri, klinik psikoloji, adli psikoloji, sosyoloji, adli tıp ve psikolojik danışmanlık başta olmak üzere bireysel ve toplumsal travmatik yaşantılar ile ilişkili çok sayıdaki disipline öncül bir rehberlik yapmaktadır. "Çocukluğun travmatik ve dissosiyatif hüzünlü bir serüveni" ya da "çocukluğun gerçek tarihi" üzerine psikotoplumsal olarak kısa ve uzun dönemli hem teorik hem de klinik temelli çalışmalar yürütebilmek için; psikotarihçilerin, psikotravmatologların ve dissoanalistlerin modern psikotravmatoloji ilkelerini ve modern dissosiyasyon teorilerini bilmeleri kadar klinik psikolojinin travma merkezli kuram ve güncel tedavi yaklaşımlarını fonksiyonel bir şekilde uygulayabiliyor olmaları ya da bu sürece tanıklık yapmaları da gerekmektedir (Öztürk, 2020a; 2020b). Bir toplumun ya da ulusun"çocukluğun gerçek tarihi" ve "çocukluk algıları" üzerine ne kadar çok bilimsel araştırması varsa o toplum o kadar değişim ve gelişim odaklıdır. Her toplumun geçmişindeki çocukluk algıları onların bugünkü çocukluk algılarına nüfuz eder ki bu algı oldukça geniş zaman uzamlarında pozitif bir yönde değişim ve gelişim göstermektedir.

Psikotarihin Yeni Bir Operasyonel Tanımı

Öztürk psikotarihi; kuşaklararası travma geçişi, kuşaklararası patoloji aktarımı, disfonksiyonel nesiller, çocukluk çağı travmaları, çocuk yetiştirme stilleri, çocukluğun psikotoplumsal algıları, toplumsal dissosiyasyon, savaşlar ve dominant liderler üzerine araştırmalar yapan bir bilim dalı olarak tanımlamaktadır. Kuşaklararası travma geçişi ve kuşaklararası patoloji aktarımı çalışmaları; psikotarih, psikotravmatoloji ve klinik psikoloji disiplinlerinde görünürde normal: disfonksiyonel aile dinamikleri ekseninde aile içi şiddet, aile psikopatolojisi, çocukluk çağı travmaları, "bireysel ve toplumsal dissosiyatif yaşantılar" ile yakından ilişkili ana konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Kronik bir eksende varlanış gösteren bireysel ve toplumsal travmalar, klinik psikoloji ve psikiyatri disiplinlerinde dissosiyatif bozuklukları en temel tanı grubu haline getirmektedir. Psikotoplumsal travmatik yaşam deneyimlerindeki dissosiyatif fenomenler anlaşılabildiği ölçüde geniş zamanlı ve etkin önleme stratejileri geliştirilebilir (Öztürk, 2020a, 2020b, 2021; Öztürk & Derin, 2019).

Psikotarih insanlık tarihinin gelişiminin izah edilmesinde, ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri, disfonksiyonel nesiller, toplumsal dissosiyasyon ve çocukluk çağı travmaları gibi pek çok konsepti, yenilikçi, çözümleyici ve entegratif bir perspektifte değerlendirerek son onlu yıllarda psikoloji ve tarih profesyonelleri kadar tüm ruh sağlığı profesyonellerinin de bu alanla "akademik temas" kurmalarına neden olmaya devam etmektedir. Öztürk'e göre psikotarih, insanlık tarihinin geniş zamanlı travmatik bileşenlerinin dissoanalizini yaparken elde ettiği verilerin kusursuzluğa ulaştığı her noktada, yapılandırdığı majör bir "psikotoplumsal terapi" hipotezinin gerçeğe dönüşüdür. Psikotarih, klinik psikoloji teknikleri ve tarihsel analizlerle eşlenik olan bakış açısını hem daha fazla genişleterek hem de multidisipliner bir perspektifle birçok bilimi içerisinde harmanlayarak çalışmalarını yürütmektedir (deMause, 1982; Öztürk, 2018, 2020a). Psikotarih bu yönelimiyle kuşaklararası travma geçişi ve kuşaklararası patoloji aktarımıyla ilişkili olan çok sayıdaki farklı disipline "kapsayıcı bilimsel veriler üretme" ilkesini önemle sahiplenmeyi sürdürmektedir (Öztürk, 2020a; 2020b).

Psikotoplumsal Bir Travma Olarak Savaşlar

Tarih alanındaki "savaş travmaları" ile ilgili uluslar ya da ülkeler arasında gerçekleştirilmiş akademik çalışmalarda genellikle erkeklerin kendi hemcinslerine yaptıkları istismarlar kadar kadın ve çocuklara yaptığı istismarlar üzerine de odaklanılır. Ancak savaşlarda genellikle ölen erkek nüfusunun yaklaşık 10 katı kadar çocuk ve kadın hayatını kaybetmektedir. Psikotarih ise annelerin tarihin her döneminde kendi çocuklarına uyguladıkları travmatik yaşantılar ve yanlış çocuk yetiştirme stilleri ile hem bireysel hem de toplumsal şiddet olayları ve dissosiyasyon arasındaki bağı net ve son derece gerçekçi olarak kurabilmekte ve çözüm odaklı yenilikçi bilimsel yaklaşım tarzıyla diğer disiplinlerden farkını açık bir şekilde ortaya koyabilmektedir. Bu bağlamda psikotarih, yeniden vurgulanmak istendiği üzere çocukluk çağı travmalarının, savaşların ve dissosiyatif yaşantıların hüzünlü bir tarihi ve öyküsüdür. Diğer bir ifadeyle ise psikotarih, çocukluk çağı travmalarının, savaşların ve dissosiyasyonun psikotoplumsal anamnezidir (deMause, 1979; Öztürk, 2020a, 2020b).

Türkiye'nin ilk "psikotarih teorisyeni" olan ve "psikotarih" dersini İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda yine ilk kez açan Öztürk, her dönemde ve her kültürde toplumsal birliği ve bütünlüğü sağlamak adına vatan için savaşmanın ya da mücadele etmenin son derece önemli ve kutsal bir görev olduğunu ifade etmektedir. Maalesef ki şimdiki zamanın dünyası artık ardışık, haksız, kuşatıcı ve travmatik savaşlarla doludur. Savaşların psikotoplumsal dissoanalizinde psikotarih bize son derece orijinal bakış açıları kazandırmaktadır (Öztürk, 2020a). Savaş öncesi dönemlerde medya aracılığı ile düşman olarak kabul edilen ülkenin liderleri ve yöneticileri, "tehlikeli kadın imgesi" şeklinde yansıtılmaktadır. Perseküte olunan ülkelerin dominant liderleri çoğu zaman kadınsı

figürlere: “kötü anne” imajına dönüştürülerek basın tarafından aktarılmaktadır. Bununla ilgili tüm dünya basınında binlerce karikatür, film afişleri ve diğer medya görselleri mevcuttur (Türel, Öztürk & Çalıcı, 2018a; 2018b).

Çoğu savaşta düşman tarafın kadınlarına tecavüz ya da işkence edilir hatta bu kadınlar kötü ya da istismarcı anne imajının yok edilmesi güdüsüyle öldürülürler. Askerler ise, anavatanları için ölmekten onur duyduklarını belirtirler. Olağan bir düşünce akışında, savaşların sadece erkeklerin arasında yaşandığı farz edilir. Elbette ki savaşları başlatanlar komutanlar, liderler ve askerler olmak üzere genelde erkeklerdir. Ancak savaşlarda daha önce belirtildiği üzere erkekler karşısında 1/10 oranında en çok kadınlar ve çocuklar ölür. Savaşa dahil olan ya da onu savunan liderler ve askerler çoğunlukla erkek olmasına rağmen savaşa karşı çıkanlar ise genelde kadınlardır. Psikotarihe göre “katil anne grup fantezisi”ne sahip olanlar çoğunlukla erkeklerdir. Erkeklerin istismar ve ihmale tepkileri “şiddet odaklı”: “dışsallaştırılan” ve “dürtüsel” doğalı olurken, kadınların istismar ve ihmale tepkileri ise daha dissosiyatif ve içselleştirilen tepkiler: “geri çekilme”,“inkar” ve “boyun eğme” şeklinde olmaktadır. Sosyal alterlerin birleşmesiyle meydana gelen grupların “günah keçisi yaratma” süreçlerinde, istismarcı bireylerin negatif bir algıyla“iç tarihlerine” gömdüğü kendi travmatik çocukluklarını bilinç dışı yok etme çabaları, bütün “kötü” diye algıladığı travmatize çocuklara hatta onların annelerine karşı yönelmektedir. Sosyal alterlerin birleşmeleriyle varlanış gösteren vandalist toplumların içlerindeki öfke ve şiddet; alay ve dışlamadan başlayarak perseküte oldukları kişileri belli belirsiz nedenlerle sivil hayatta linç etmelerinden, savaşlarda çocukları anneleriyle birlikte (onu korumayan ya da istismar eden kendi anne imajının yansıtılması) kitleler halinde öldürmelerine ya da kurban etmelerine kadar genişler (deMause, 1995; Everett, 2008; Öztürk, 2020a; Zur, 1987).

Çocukluk Çağı Travmaları, Savaşlar ve Küresel Soykırımlar Karşısında Psikotarih

Psikotarih; çocukluk çağı travmalarını, savaşları ve küresel soykırımları önlemek adına muhteşem bir öncül rehberlik sunmaktadır. Eğer dünyadaki çocuklara yardım eden: yol gösterici ebeveyn modunda davranırsak günümüzde yaşadığımız ve gelecekte deneyimleme ihtimalimiz olan bütün yıkıcı sosyal koşullar, çocukluk çağı travmaları ve savaşlar nötralize edilebilir. Doğru çocuk yetiştirme stillerinin uygulanmasıyla dünya, başkalarına karşı optimal empati düzeyinde olan ve öz yıkımda bulunmayan bireyselleşmiş ve fonksiyonel kişilerle dolacaktır. Başkalarına karşı empatik olan ve kendine karşı yıkıcı olmayan kişiler, huzur dolu progresif yarınların mimarları olacaklardır. Çocuklarını seven, onlara yol gösteren, güvenen ve onları kendilerine has özlerini geliştirmeye teşvik eden bir dünya şüphesiz ki savaşsız, travmasız, hapishanesiz ve yıkıcı baskın grupların şiddet fantezilerinin eyleme geçemediği bir dünya olacaktır (Beisel, 1998; deMause, 1982; McFarland & Fanton, 1997; Öztürk, 2020a, 2021).

Maalesef ki çocuk yetiştirme stillerinin evrimi yavaş ve tutarsız bir tarihsel süreçten geçmektedir. Öztürk’e göre günümüzde hala bazı ilkel psikosınıfların çağ dışı ruhlarına sahip pek çok anne ve baba kendi çocuklarına uyguladıkları yanlış çocuk yetiştirme stilleri ile onları hem ilk hem de kronik istismarcıları olarak travmatize etmeye devam etmektedirler. Bu ebeveynler, her türlü şiddetin, savaşın ve çağdışılığın ilk yuvasıdırlar ki onlar empati kesintili bir “disfonksiyonel nesil” yetiştirirler. Disfonksiyonel nesillerin disfonksiyonel ebeveynleri: “Bir yandan çocuklarına gereken ilgi ve önemi “görünürde” vermeye çalışan anne-babalar diğer yandan da onların çağdışı ebeveynlerinin adeta günümüze kuşaklararası bir geçişle sızan çağ dışı ruhları ya da tutumları…” Bu disfonksiyonel psikotoplumsal dinamikler, doğru çocuk yetiştirme stilleri yöneliminde yenilikçi annelere ve onların umut dolu kızlarına ya da evlatlarına verilen desteğin artması ile pozitif bir sürece dönüştürülebilir. Şu anda ihtiyaç duyduğumuz ya da yapılması gereken en önemli tek şey, daha fazla gelişmiş psikosınıfların daha az evrimleşmiş ebeveynlere doğru çocuk yetiştirme stillerini öğretmesidir ki bu sürecin kendisi de çocukluk çağı travmalarını ve savaşları sonlandırmanın ve bizi bekleyen küresel soykırımdan kaçınmanın en hızlı ve en etkin yoludur (deMause, 1982; McFarland & Fanton, 1997; Öztürk, 2016, 2021).

Psikotoplumsal Açıdan Baskı ve İtaat Süreçlerinde Patolojik Tutarlılık ve Patolojik Tutarsızlık

Günümüz toplumunda empati noksanlığı ya da hiperempatisi olan bireyler; her türlü güç odağıyla mantıksal bir muhakeme yapamadan ittifak kurmakta ve bu güç odaklarına boyun eğerek kendi özel ve iş yaşamlarını sabote etmektedirler. Adaletsiz ve merhametsiz dominant kişiler önünde boyun eğen borderline kişilik örgütlenmesi ile “rehberlik reddi” bulunan ve disfonksiyonel ailelerde yetişen bireyler, “patolojik tutarlılık”tan yoksun bir şekilde eş tanılı ve dual yaşam dinamikleriyle her türlü şiddet döngüsünde aktif bir rol üstlenirler. Psikotoplumsal açıdan patolojik tutarlılıktan yoksunluk, travmatize bireyleri istismarcıya bağlanmaktan istismarcılarıyla özdeşim kurmaya kadar götürmektedir. “Patolojik tutarlılığı” olan insanlar asla adaletsiz ve merhametsiz dominant kişilere boyun eğmezler, onların kontrolüne girmezler ve şiddet döngüsünün aktif birer ajanı olmazlar. Çünkü patolojik tutarlılık, zaten istismarcı birey ve toplumlara karşı geliştirilen hem bir savunma hem de kırılgan bir mücadele şeklidir. Erken yaşta başlayan kronik çocukluk çağı travmaları ve yanlış çocuk yetiştirme stilleri ile bi-

reylerin aktüel yaşamındaki boyun eğdirici ve kontrolcü dominant figürler, onların patolojik tutarlılığının patolojik tutarsızlığa transforme olmasını sağlamaktadır.

Psikotarih ve Psikotravmatoloji: Tarihin Dissosiyojenik Analizi

Travma ve dissosiyasyona psikotravmatoloji paradigmaları ve modaliteleri ekseninde birçok disiplinden hem daha önce hem de daha majör önem vermiş olan psikotarih, insanlık tarihinin çocukluk çağı travmaları üzerine kurulu olduğunu tarih, antropoloji ve psikoloji gibi birçok farklı alanda birlikte yürütülen araştırmalarla ortaya koymaktadır. Bir psikoloji bilimi olan psikotarih, kronik dissosiyatif reaksiyonlarla eşlenik olan travmatizasyon ve reviktimizasyon süreçlerinin zamandizinsel gelişimini ve temel dinamiklerini, psikotravmatolojik açıdan klinik psikoloji ve psikiyatriden çok daha geniş bir uzamda ve daha anlaşılabilir bir konseptte izah edebilmektedir. Psikotarih, kronik çocukluk çağı travmalarının ve toplumsal şiddet olaylarının önlenmesine yönelik uygulanabilir ve etkili çözüm önerileriyle, akademik dünyanın ve bütün ruh ve toplum sağlığı disiplinlerinin başında gelmektedir. Klinik psikoloji, psikiyatri ve psikolojik danışmanlık önde gelmek üzere pek çok bilime psikotravmatoloji yöneliminde temel katkılar ve veriler sağlayan psikotarihin, bireysel ve toplumsal travmaların metabolize edilmesine ve dissosiyojenik analizine yönelik sunduğu psikotoplumsal kuramsal çerçevenin doğru bir şekilde algılanması psikotravmatologlar, dissoanalistler ve psikotarihçiler kadar bütün insanlar adına son derece önemlidir (deMause, 1982, 2002; Öztürk, 2016, 2020a, 2020b).

Fonksiyonel Bir Nesil Yaratabilmek Adına "Doğal ve Rehber Ebeveynlik Stili"

Ülkemizde psikotarihin ve psikotravmatolojinin öncülüğünü yapan Öztürk, günümüz toplumunun çocuk yetiştirme tarzını "yol gösterici mod" olarak tanımladığı "doğal ve rehber ebeveynlik stili"ni geliştirmiştir. Yol gösterici moda sahip doğal ve rehber ebeveynlik stilindeki anne ve babalar, çocuklarını hem olası tüm travmatik yaşantılardan korumalı hem de onlara bu gibi negatif yaşantılarla baş edebilme tekniklerini öğretebilmelidirler. Çocukları hakkındaki sezgilerini, içgörülerini ve tahminlerini kullanabilmeyi isteyen ebeveynlere en iyi şekilde yol gösteren ve optimal düzeydeki temel kural ve beklentilere sahip olan "doğal ve rehber ebeveynlik stili", yakın zamanda en tercih edilen ebeveynlik stillerinden biri olacaktır. Yol gösterici çocuk yetiştirme modunda, anne ve babalar bir rehber olarak hem aktif olmak hem de çocuğunun her gelişim dönemindeki yaşam dinamiklerine uyum göstererek çocuklarını o dönemin olumsuz yaşam olaylarından korumak zorundadır. Artık durağan ebeveynlik stillerinin ya da kriz aşamasında sadece uzmandan yardım bekleyen ebeveynlerin dönemi kapanmaktadır. Çünkü çocuğun her gelişim aşamasında karşılaşabilme olasılığı bulunan olumsuz yaşantılarla ilgili uzmanlık gerektirmeyen primer krizlere müdahale tekniklerini ebeveynler bilinçli, doğru bir şekilde ve ivedilikle uygulamak zorundadırlar. Doğal ve rehber ebeveynlik stilinde uzun dönemli olarak doğrulanmış ya da onaylanmış klasik ebeveynlik yaklaşımları da yer almaktadır. Ancak bu ebeveynlik stilinde postmodern ve disfonksiyonel ailelerin dualiteleri ya da açmazları yer almaz. Bu stildeki anne ve babalar, postmodern ve disfonksiyonel ebeveynlere göre çok daha duyarlı, empatik ve stabillerdir ve kendileri gibi duyarlı, empatik ve stabil çocuklar yetiştirerek fonksiyonel yeni bir nesil yaratırlar (Öztürk, 2020a; 2020b; 2021).

Psikotarihçilerin, Dissoanalistlerin ve Psikotravmatologların Temel Görevleri

Gönüllü ve uygulamalı psikotarih çalışmalarının olumlu etkileri "iyi bir yeni dünya"ya da "entegre ve fonksiyonel yeni bir toplum"inancının veya hayalinin gerçeğe transformasyonunda etken ajan olmaya devam etmektedir. Bir çocuk hekimi ve psikotarihçi olan Robert McFarland, çocuk istismarını savaş ve sosyal şiddete bağlayan erken dönemli psikotarihsel çalışmalarının sonrasında yapılandırdığı yeni bir kurum olan "Toplumsal Ebeveynlik Merkezleri" aracılığı ile toplumda çocukluk çağı travmalarının sona erdirilmesinin mümkün olabileceği sonucuna varmıştır. Amerika'nın Colorado eyaletinin Boulder şehrinde ulaşılması mümkün olan her bölgedeki anne ve babalara her yeni doğan bebekleri için uygulayabilecekleri"doğru ebeveynlik stilleri" öğretilmiştir. McFarland, tüm dünyanın iyi bir ebeveynliğe bağlı olduğu hipotezindeki bu doğru ebeveynlik stillerinin, okullarda ya da dünyanın herhangi bir yerinde asla öğretilmeyen tek konu olmasını oldukça ironik bulmaktadır (deMause, 1982; McFarland & Fanton, 1997; Öztürk, 2016, 2020a).

McFarland, Boulder'de birkaç Toplumsal Ebeveynlik Merkezi'ni yirmi yılı aşkın bir süreç boyunca işletmiştir ki bu bölgede doğmuş olan her bebeği ziyaret ederek, tüm anne ve babalara eğitimler vererek, "ebeveynlik tartışma grupları" düzenleyerek, özellikle bekar anneleri destekleyerek ve şiddetten uzak doğrultuda çocuklarını nasıl yetiştireceklerini göstererek uygulamalı psikotarihsel çalışmalarını yürütmüştür. Bu süreçte ebeveynlerin yarısından fazlası, doğru ebeveynlik stilleri uygulamaları için evlerinde haftalık olarak ziyaret edilmeyi tercih etmişlerdir. Bu uygulamalı psikotarihsel çalışmalardan sonra hastane kayıtları ve polis raporlarında çocuk istismarı vakalarının önemli ölçüde azalma gösterdiği ortaya çıkmıştır. Olağan bir ebeveynlik pratiğinde doğru çocuk yetiştirme stillerine sahip anneler ya da babalar, bebeklerini reddetmek veya onlara

kötü muamele –istismar ve ihmal- etmek istemezler. McFarland, hem olağan dışı ebeveynlik uygulamaları kapsamında fonksiyon gören hem de korku ve umutsuzluk duyguları ile karakterize olan yanlış çocuk yetiştirme stillerinin altında yatan etkenin: "yardım alma beklentisi"nin ebeveynlere fark ettirilmesi sonrasında devreye giren umudun yeniden yaşantılanması yoluyla bu travmatik dinamiklerin ya da çocuğa kötü muamelenin kolaylıkla aşılabileceğini öne sürmektedir (deMause, 1982; McFarland & Fanton, 1997; Öztürk, 2016).

Psikotarihsel perspektifte, geçmişten günümüze olan uzamda yaşanan bütün şiddet döngülerinin tamamıyla çocukluk çağı travmalarının bir sonucu olarak işlev gördüğü düşünülmektedir. Çocukluk çağı travmalarını savaş gibi görünürde daha kabul edilebilir bir şiddete bağlama eğilimi, kitlesel vandalist çatışmaların hala neden patlak verdiğini güçlü bir şekilde açıklamaktadır. Bu eğilim varlanış gösterdiği sürece insanlık tarihi yazılmaya devam edilirken çok daha fazla ardışık savaşlara maruz kalmamız kaçınılmazdır. Psikotarih alanında hem çocukluk çağı travmalarını hem de savaşları önleyebilmek adına dissoanalistler, psikotravmatologlar ve psikotarihçilere düşen en temel ve en önemli görev, şiddet odaklı ve empatiden uzak yanlış çocuk yetiştirme stillerinin bireylerin yetişkinliklerindeki uzun dönemli negatif ruhsal etkilerini saptayabilmek, dissosiyatif bozukluklar başta olmak üzere travma ile ilişkili psikiyatrik tanılar alan bireyleri tedavi edebilmek ve her türlü olumsuz psikotoplumsal yaşam olaylarını önleme stratejileri geliştirebilmektir. Tarihi, özellikle yeni bir psikoloji bilimi olan psikotarihi, geleneği ve bilimi bilerek, ülkemizi ve insanlarını severek, durum tespitini iyi yaparak, krizlere etkin çözüm önerileri getirerek, sezgilerimize hatta ön tahminlerimize güvenerek, ruhsal yaraları sararak, çocuklarımıza iyi bir gelecek sunarak, şiddetten uzak empati yönelimli doğru çocuk yetiştirme stillerini uygulayarak, üreterek, adil olarak, inanarak ve geniş zamanlı muhakememizi en üst seviyede kullanarak bu en temel ve en önemli görevde bir bilim insanı olarak gönülden yer almalıyız (deMause, 1982, 2002; Öztürk, 2020a, 2021; Öztürk & Erdoğan, 2021; Öztürk, Erdoğan & Derin, 2021).

Kaynakça

Beisel, D. (1998). Teaching Psychohistory. The Journal of Psychohistory, 25(4).

deMause, L. (1979). Historical Group-Fantasies. The Journal of psychohistory, 7(1), 1-70.

deMause, L. (1982). Foundations of Psychohistory. Londra: Creative Roots Pub.

deMause, L. (1988). On Writing Childhood History. The Journal of Psychohistory, 16(2):135-171.

deMause, L. (1995). The Social Alter. In Speech given to the Eighteenth Annual Convention of the International Psychohistorical Association. New York.

deMause, L. (2002). The Evolution of The Psyche and Society. The Journal of psychohistory, 29(3), 238-285.

Everett, M. (2008). Faked Provocations: Symbolic Traumas as a Pretext for War. The Journal of Psychohistory, 35(4), 366.

McFarland, R. B., & Fanton, J. (1997). Moving Towards Utopia: Prevention of Child Abuse. The Journal of Psychohistory, 24(4), 320.

Öztürk, E. (2016). Psikotarih Açısından Çocuk Yetiştirme Tarzları ve Çocuk İstismarı. F. Aşıcıoğlu, N. Ziyalar, (Eds), Adli Davranış Bilimleri içinde. 1. Baskı. (24-34). Ankara: Türkiye Klinikleri.

Öztürk, E. (2018). Psikotarih Ruhsal Travma ve Dissosiyasyon. O.Celbiş, (Ed.). Turaz Akademi 2018 içinde. 1. Baskı. (92-106). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Öztürk, E. (2020a). Psikotarih, Travma ve Dissosiyasyon: Çocukluk Çağı Travmaları, Savaşlar ve Dissosiyasyonun Anamnezi. E. Öztürk, (Ed.). Psikotarih içinde. 1. Baskı. (1-21). Ankara: Türkiye Klinikleri.

Öztürk, E. (2020b). Travma ve Dissosiyasyon: Psikotravmatoloji Temel Kitabı (2. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi. 1-210.

Öztürk, E. (2021). Disfonksiyonel Aile Modellerinden Fonksiyonel Aile Modeline: "Doğal ve Rehber Ebeveynlik Stili". E, Öztürk, (Ed.). Aile Psikopatolojisi içinde. 1. Baskı. (1-39). Ankara: Türkiye Klinikleri.

Öztürk, E., & Derin, G. (2019). Kuşaklararası Travma Geçişi ve Kuşaklararası Travma Aktarımı. VI. Turkcess International Education and Social Sciences Congress. İstanbul: Türkiye. 30 Ekim-1 Kasım 2020, cilt.1, s.552-559.

Öztürk, E., & Erdoğan, B. (2021). Dissociogenic Components of Oppression and Obedience In Regards to Psychotraumatology and Psychohistory. Medicine-Science, 10(3), 1059-1068.

Öztürk, E., Erdoğan, B., & Derin, G. (2021). Psychotraumatology and Dissociation: A Theoretical and Clinical Approach. Medicine-Science, 10(1), 246-254.

Türel, F. İ., Öztürk, E., & Çalıcı, C. (2018a). Psikotarih Açısından Toplumsal Şiddet Olaylarının Grup Dinamikleri ve Psikolojisi. O. Celbiş, (Ed.). Turaz Akademi 2018 içinde. 1. Baskı. (34-46). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Türel, F. İ., Öztürk, E., & Çalıcı, C. (2018b). Bireyden Topluma Travma ve Şiddet: Bireysel ve Toplumsal Şiddet Olaylarına Psikotarihsel Bir Yaklaşım. Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 3(3), 3-10.

Zur O. (1987). The Psychohistory of Warfare: The Co-Evolution of Culture, Psyche and Enemy. Journal of Peace Research, 24(2), 125-134.